

**ÄLYKYLÄ KYMENLAAKSO
ALUEIDEN VÄLINEN HANKE**

HANKESUUNNITELMA

Älykylä Kymenlaakso

Hakija: Kymenlaakson Kylät ry

Hankeaika: 1.5.2024-31.12.2026, josta varsinainen toteutusaika on noin 28.2.2026 saakka.

Budjetti: Kokonaiskustannukset n. 210 000 euroa, julkinen tuki 100%

Alueiden välinen hanke

Leader Pohjois-Kymen Kasvu ry

Hankkeen toteutuspaikka ja -kunta: Kouvola (ja liitti)

Kustannukset

Palkat sivukuluineen **74 983,55**

Flat rate 40% **29 993,42**

Yhteensä **104 976,97**

Leader Sepra

Hankkeen toteutuspaikka ja -kunta: Kotka, Hamina, Pyhtää, Virolahti Miehikkälä

Kustannukset

Palkat sivukuluineen **74 983,55**

Flat rate 40% **29 993,42**

Yhteensä **104 976,97**

HANKKEEN JULKINEN TIIVISTELMÄ

Älykylä Kymenlaakso -hankkeissa työstetään etukäteen valikoitujen teemojen pohjalta kyläryhmille strategioita eli teemoittaisia suunnitelmia, joiden pohjalta yksittäisiä kyliä tai kyläryhmiä kehitetään kohti Älykäs kylä 2030 visiota. Hankekokonaisuus toteutetaan alueiden välisenä hankkeena koko Kymenlaakson alueella.

Laajan kartoituksen perusteella teemoiksi on valittu kylien elinkeinot, kylien brändäys sekä kylätalojen tai muiden yhteisöllisten tilojen palveluvalikoiman kehittäminen. Yläteemat pitävät sisällään laajasti erilaisia toimenpiteitä kyläyhteisön ja maaseudun elinvoiman kehittämiseksi kylälähtöisesti.

Hankkeessa asiantuntijat perehdyttävät teemaan ja järjestävät työpajoja sitoutuneiden kylätason toimijoiden kanssa. Näistä tuotoksena syntyy innovatiivisia kylästrategioita, joita testataan jo hankkeen aikana.

Hankkeen aikana toteutetut toimenpiteet tulevat hyödyttämään koko maakuntaa, edistämään kylien elinvoimaisuutta ja näkyvyyttä sekä antamaan välineitä elinkeinon kehittämiseen. Hanke verkottaa laajasti eri toimijoita ja luo uskallusta uudenlaiseen kehittämistyöhön. Myös tämä on tärkeä osa maaseudun älykkyyttä.

Kymenlaakson Kylät ry toteuttaa alueiden välisen hankkeen läheisessä yhteistyössä alueen Leader-ryhmien, kuntien, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun sekä muiden sidosryhmien kanssa.

Hankeaika 1.5.2024-31.12.2026.

HAKIJAN ESITTELY JA HANKKEEN RESURSSIT

Kymenlaakson Kylät ry toimii maaseutualueella kylien eduntekijänä, kehittäjänä ja yhteistyöverkostonä. Toiminnan keskeiset tavoitteet liittyvät kylätoimijoiden osaamisen ja kylien yhteisöllisyyden lisäämiseen sekä maaseutuasumisen mahdollisuuksiin ja kyläpalveluiden kehittämiseen.

Kymenlaakson kylät ry on perustettu 1998, josta asti se on määrätietoisesti pyrkinyt verkostoitumaan ja vaikuttamaan Kymenlaakson maakunnassa. Yhdistyksen jäsenmäärä on noin 130, joka koostuu paikallisista kylä- ja kaupunginosayhdistyksistä, alueen kunnista ja kaupungeista sekä yksittäisistä kannattajajäsenistä.

Kymenlaakson Kylät ry on kokenut hankkeiden toteuttaja ja toteuttanut 20 vuoden ajan maaseudun ja sen asukkaiden hyvinvointiin ja osaamiseen tähtäviä hankkeita ja toimenpiteitä.

Yhdistyksen toiminnasta vastaa sen hallitus, joka koostuu puheenjohtajasta sekä yhdeksästä varsinaisesta jäsenestä ja kuudesta varajäsenestä, jotka ovat valittu laajasti koko Kymenlaakson alueen kylätoimijoista. Yhdistyksellä on tällä hetkellä yksi vakinainen työntekijä, jonka palkkauskulut perustoiminnan osalta katetaan kylätoiminnan valtionavulla, ja muilta osin kulloinkin meneillään olevien projektien jyvitysten mukaisesti. Lisäksi yhdistyksellä on työssä vuonna 2024 kaksi osa-aikaista työntekijää, ja yhden kokoaikaisen työntekijän rekrytointi käynnissä. Yhdistyksen taloustilanne on toimitetun tilinpäätöksen mukaisesti vakaa.

Hankkeen resurssit

Älykylä Kymenlaakson -hankkeisiin palkataan molempiin projektipäällikkö, jotka vastaavat oman alueen hankkeen koordinoinnista. Hankkeiden hallinnointiin varataan 5% + 5 % työaika. Työtä tehdään etätöyönä sekä laajasti koko hankealueen kylillä sekä tarvittaessa hankkeen toimenpiteiden mukaisesti koko Kymenlaakson alueella, kylätaloilla sekä Kouvolan ja Haminan työpisteillä.

Yhteistyöllä hanke saadaan toteutettua tavoitteisiin nähden minimaalisilla resursseilla. Kylätoimijoiden verkostomainen rakenne, pitkään jatkunut yhteistyö, hyvät kontaktit, Leader- ryhmien ja Kymenlaakson kylien tunnettuus ja hyvä maine takaavat sen, että pienilläkin resursseilla hankkeella on vaikuttavuutta ja valtaa muuttaa Kymenlaakson maaseutualueen älykkyyttä nousujohteiseksi.

Hankkeen hallinnollinen vastuu ja seuranta on Kymenlaakson Kylät ry:llä. Alueiden väliselle hankkeelle perustetaan ohjausryhmä, joka seuraa ja ohjaa hankkeen etenemistä.

Hankkeen yhteistyökumppaneina ja asiantuntijoina toimivat Leader Sepra ja Pohjois-Kymen Kasvu sekä alueen kunnat ja Xamk. Yhteistyötä tehdään myös laajasti muiden maaseutualueella toimivien tahojen kanssa. Yhteistyökumppaneiden rooleista on neuvoteltu hankevalmistelun aikana ja roolit ovat eriteltyinä alla. Lisäksi hankkeessa on varattuna ostopalvelurahaa tarvittavien teemoittaisten asiantuntijavierailujen järjestämiseksi.

Yhteistyökumppanit ja roolit:

KASVU: rahoittaja, hankekumppani, asiantuntija, ohjausryhmä, elinkeinot, kyläkehittäminen, Älykäs kylä -strategiat

SEPRA: rahoittaja, kumppani, asiantuntija, ohjausryhmä, elinkeinot, kyläkehittäminen, Älykäs kylä -strategiat

KOUVOLA, maaseutupalvelut: Kouvolan maaseutupalvelut arvostettavat uusien asukkaiden houkuttelua alueelle. Maaseutupalvelut olisi valmis antamaan asiantuntemustaan ja työpanostaan hankkeen eri toimenpiteissä.

Etelä-Kymenlaakson maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue: Alueella ollaan valmiita yhteistyöhön hankkeen kanssa ja lisäämään yhteistyötä kylien ja kunnan välillä. Haminasta luvataan hankkeeseen viestinnällistä apua.

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu: Xamkin kanssa on sovittu asiantuntijayhteistyöstä, viestinnällisestä avusta sekä mahdollisuudesta osallistaa opiskelijoita hankkeen toimenpiteissä.

Kymenlaakson Liitto: Kymenlaakson Liitto kannustaa kehittämään kestäviä ratkaisuja kylille ja lisäämään siten alueen elinvoimaa. Tähän tarpeeseen vastaa hankkeessa etenkin kylien brändäys ja alueen markkinointi uusille potentiaalisille asukkaille. Myös palveluiden tuottaminen ja tuominen alueelle ovat etenkin saavutettavuuden näkökulmasta tärkeitä.

Hankkeeseen tehdään erilliset yhteistyösopimukset yhteistyökumppaneiden kanssa.

HANKKEEN TARVE, TAUSTA, KOHDERYHMÄ, HYÖDYNSAAJAT JA TOTEUTUSALUE

Hankkeen tarve ja tausta

Lähtökohtana Älykylä Kymenlaakso -strategiahankkeelle on Euroopan komission huhtikuussa 2017 käynnistämä aloite, jossa panostetaan tulevaisuuden kyliin ja halutaan huomioida digitalisaatiota edistävien investointien, saavutettavuuden ja osaamisen tukeminen. Älykkäillä kylillä tarkoitetaan maaseutualuiden yhteisöjä, jotka hyödyntävät innovatiivisia ratkaisuja sekä paikallisia vahvuuksia ja mahdollisuuksia kehittääkseen omaa resilienssiään.

Älykkäät kylät kehittävät toimintaansa osallistavasti ja hyödyntävät erityisesti digitaalisia ratkaisuja pyrkiessään parantamaan oman alueensa taloudellista, sosiaalista ja ympäristön tilaa. Älykkäät kylät tekevät yhteistyötä eri toimijoiden kanssa maaseutualueilla ja kaupungeissa (maaseutu.fi).

Hankkeen suunnittelussa toteutettiin laajalla jakelulla kysely alueen kylätoimijoille. Kyselyssä kartoitettiin muun muassa ELY:n alueellisesta ohjelmasta sekä Kymenlaakson Liiton Maakuntaohjelmasta löytyvien teemojen pohjalta kylien kiinnostusta eri aihepiireihin. Kyselyyn vastasi 53 toimijaa eri puolilta Kymenlaaksoa. Hankkeen teemat valittiin kyselyn tulosten ja sen jälkeisen ideointipalaverin pohjalta. Teemat tukevat CAP27 strategian tavoitteita sekä edistävät Kymenlaakson Maakuntaohjelman pitkän aikavälin vision ja tavoitteiden toteutumista.

Hankesuunnittelussa olivat mukana alueen Leader-ryhmät, alueen kuntaedustajat, Kymenlaakson Liitto sekä Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu. Näiden tahojen kanssa pidettiin kattavat palaverit, joissa teemoja syvennettiin ja sovittiin hankkeen aikana toteutettavasta yhteistyöstä.

Miten lähtötilannetta saadaan parannettua? Miten haasteisiin vastataan?

Hanke vastaa alueella todettuihin haasteisiin muodostamalla kunta- tai seutukuntakohtaisia teemaryhmiä, jotka sitoutuvat luomaan alueelle Älykäs kylä -strategioita ja testaamaan niiden toimivuutta. Kylät ovat pitkälti poteroituneita omiin toimiinsa, ja älykkyyteen herättely vaatii hankkeen koordinoitua, syötteitä Älykäs kylä -teemaan sekä verkostojen ja asiantuntijuuden tuomista lähelle kyliä. Vapaaehtois pohjalta toimivissa kylätoimijoissa piilee alueen todellinen asiantuntijuus, joka hankkeen toimenpiteiden kautta nostetaan esiin. Teemaryhmien kanssa luodaan kehittämisteemoille älykylämittarit, joilla seurataan hankkeen vaikuttavuutta ja onnistumista.

Kymenlaakson Kylät ry on toiminut pitkään kyläkentällä ja tietoinen toteutetuista ja käynnissä olevista kylähankkeista maakuntatasolla ja Kaakkois-Suomen Ely-alueella. Eritoten hankevalmistelun aikana on perehdytty alueen hanketilanteeseen ja oltu tiiviisti yhteydessä kyliin, sidosryhmiin ja mm. Päijät-Hämeen kyliin ja Etelä-Karjalan Kylät ry:hyn. Näiden kanssa on keskusteltu eri hankkeiden sisällöistä ja tavoitteista. Päällekkäisyyksien välttämiseksi ja yhteistyön lisäämiseksi hanke on tiiviissä yhteistyössä muun muassa seuraavien hankkeiden kanssa:

- Älykylä Pohjois-Kymenlaakso
- Älykylä Etelä-Kymenlaakso
- Päijänne-Leader ry:n Älykäs kylä -koordinoitihanke
- Etelä-Karjalan Hullun hieno Kaakkois-Suomi -hanke (yhteistyö, päällekkäisyyksien välttäminen)
- Kylätieto verkkoon -hanke, Kymenlaakson Kylät ry (yhteistyö, digitaalisuus, saavutettavuus, uusien menetelmien kehittäminen)
- Älykästä kylätoimintaa ja uusia kumppanuuksia -hanke, Kymenlaakson Kylät ry (yhteistyö, kumppanuudet)
- Älykkäät kulttuurikylät -hanke, Xamk (hyödynnetään tuloksia)
- Nuoret äänessä -hanke, Leader Sepra (hyödynnetään tuloksia)
- Kyläturvallisuus2025 -hanke, Suomen Kylät ry, (tulokset ja alueelliset jatkotoimenpide-ehdotukset)
- Suomen Kylät ry:n valtakunnalliset hankkeet, mm. Tulevaisuusvalta -projekti ja Kylävara-hanke (valtakunnalliset mallit, asiantuntijuus, viestinnällinen yhteistyö)

Kohderyhmät, hyödynsaajat ja toteutusalue

Alueiden välisen hankkeen kohderyhmänä ovat maakunnan maaseutualueen kyläyhteisöt, joiden kanssa työstetään teemoittaisia strategioita, joiden toivotaan leviävän laajemmallekin alueelle. Hanke toimii Kymenlaakson alueella hyödyntäen koko Suomen kyläverkoston asiantuntijuutta ja malleja Kymenlaakson kylästrategioihin. Kymenlaaksossa on noin 120 toiminnallista kylää, joista noin puolet on vastannut hankevalmistelussa toteutettuun Älykäs kylä -kyselyyn ja ilmoittanut olevansa käytettävissä hankkeen toimenpiteissä. Toiminnallisten kylien osalta noin puolet sijaitsevat pohjoisessa Kymenlaaksossa ja puolet eteläisessä.

Hyödynsaajina ovat koko Kymenlaakso, sen kunnat ja kaupungit sekä maaseutualueen kyläyhteisöt, jotka saavat toimivia malleja omille kylilleen. Kylälähtöisesti saadaan aikaan merkittäviä innovaatioita, kun asioita edistetään oman yhteisön intressit edellä. Alueemme kunnat ovat heränneet kyläyhteisöjen rooliin alueen

elinvoiman edistäjänä ja haluavatkin ohjelmavalmisteluissaan osallistaa, pohtia sekä edistää kylien merkitystä osana vuorovaikutusketjua.

HANKKEEN LAAJEMPI VIITEKEHYS

Strategiahanke toteuttaa *Suomen CAP27- ohjelman Yhteistyö 07 - Älykäs kylä -yhteistyöhankkeet* toimenpidettä. Älykäs kylä-strategiahanke lisää kylillä digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämistä, edistää kylien kehittämistä ja yhteisöllisyyttä, maaseudun palveluiden turvaamista ja kehittämistä, maaseutualueiden talouden uudistamista ja monipuolistamista, sekä lisää yhteistyötä ja uusien ratkaisujen kehittämistä. Lisäksi läpileikkaavana tavoitteena on edistää osaamista ja innovaatioita (<https://mmm.fi/cap27/cap-suunnitelma>).

Kymenlaakson Maakuntaohjelmassa (maakuntaohjelma.kymenlaakso.fi/) todetaan Kymenlaakson toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten vaikuttavan hyvinvoinnin kehittymiseen. Asukkaiden osallisuutta voidaan parantaa erityisesti koulutus ja työllisyysmahdollisuuksia kehittämällä. Lisäksi eri asukasryhmille tarjotut matalan kynnyksen liikunta- ja muut harrastusmahdollisuudet parantavat asukkaiden osallistumismahdollisuuksia sekä osallisuutta.

Hanke toteuttaa myös *Kaakkois-Suomen alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman tavoitetta; Elinvoimaiset maaseutualueet: uudistavasti ja ympäristöä kunnioittavasti*. Kehittämissuunnitelmassa toimenpiteiksi mainitaan, että hyvän elämän mahdollistamiseksi parannetaan myös alueen veto-, pito- ja lumovointekijöitä pyrkimällä vahvistamaan alueen viihtyisyyttä, virikkeellisyyttä ja turvallista elinympäristöä sekä asuinalueiden sosiaalista kestävyttä. Kaakkois-Suomen keskeinen sijainti lähellä pääkaupunkiseudun kasvukeskuksia sekä alueen luonto ja puhtaat vedet ovat edelleen vahvistettavia vahvuuksia. Niiden lisäksi tarvitaan maaseutualueiden ja -yrittäjyyden arvostuksen nostoa. Vapaa-ajan ja kulttuuripalvelujen saatavuutta kehitetään digitaalisuutta, alustataloutta ja muita yhteistyömuotoja hyödyntäen. Maaseutukulttuurin ja yhteisöllisyyden hyödyntäminen aiempaa laajemmaksi elinvoimaksi vaatii monipolvista vuoropuhelua ja uusia toimijoita sekä viestintää (Kestävää kasvua Kaakkois-Suomen maaseudulta Kaakkois-Suomen alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2023–2027).

Strategiahanke teemat vastaavat näihin edellä mainittuihin haasteisiin. Älykylä Kymenlaakso -strategiahankeessa edistetään monipuolisin toimenpitein maaseudun elinvoimaa huomioiden sekä Suomen CAP-suunnitelman, Kaakkois-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman ja alueen Leader-toimijoiden strategiat. Älykylä Kymenlaakso -strategiahanke keskittyy etenkin paikallistalouteen, yhteisöjen vahvistamiseen, vapaa-ajanasumiseen, maaseudun infrastruktuuriin sekä yrittäjyyden vahvistamiseen hankkeen toiminta-alueella, joka on koko Kymenlaakso. Hankesuunnittelu on toteutettu kylien tarpeiden pohjalta vastaamaan Leader ryhmien strategioiden asettamiin tavoitteisiin, joista moni on listattuna hankkeen mahdollisina toimenpiteinä ("kyläkimmokkeet"). Kaikessa kehittämistoiminnassa otetaan huomioon muuttunut tilanne rajan läheisyydessä sekä kestävä kehitys ja ympäristöasiat.

Kymenlaakso lukeutuu Suomen parhaimpiin maatalousalueisiin. Alueen erityispiirteenä on kaupungin läheisen maaseudun runsaus ja vilkas vuorovaikutus maaseudun ja kaupunkialueiden välillä. Kaupunkien läheiselle maaseudulle sijoittuu myös aktiivisia ja hyvän infrastruktuurin omaavia kyläalueita.

Kymenlaakso on Suomen ainoa maakunta, jossa maakuntakeskuksia on yhden sijaan kaksi; Kouvola ja Kotka. Näiden lisäksi maakuntaan kuuluu Hamina, Pyhtää, Virolahti ja Miehikkälä. Kymenlaaksossa on vahvaa metsäteollisuuden ja liikenteen osaamista. Kymenlaakson erämaaluonto, Kymijoki, Etelä-Kymenlaakson merialue saaristoinen sekä metsäteolliseen historiaan nojautuva rakennettu kulttuuriympäristö kuvastavat maakunnan monipuolisuutta ja ympäristön rikkautta. Salpausselät vaikuttavat alueen pohjoisosan maisemaan.

Kymenlaaksossa on runsaasti arvokkaita rakennus- ja kulttuuriperinnön kohteita ja kokonaisuuksia. Maakunnan historia teollisuuteen, merenkulkuun ja raja-alueisiin liittyen näkyy rakennetussa kulttuuriympäristössä ja luo monipuolisia mahdollisuuksia alueiden kehittämiseksi.

Kymenlaakson pinta-alasta lähes 30 % on merialuetta. Koko maakunnan taajamien saavutettavuus on hyvä. Yli 90 % maakunnan väestöstä asuu alle 15 minuutin matkan päässä lähimmän taajama-alueen keskuksesta.

Kymenlaaksossa asui vuoden 2021 lopussa 161 391 henkilöä. Seutukunnittain tarkasteltuna Kouvolassa asui vuoden 2021 lopussa 80 454 henkeä. Vuoden aikana Kouvolan väkiluku väheni 733 hengellä. Vastaavasti Kotkan-Haminan seudulla asui 2021 lopussa 80 937 henkeä. Vähennystä vuoteen 2020 verrattuna oli 688 henkeä.

Kymenlaakson väestö on iäkkäämpää kuin keskimäärin koko maassa. Vuonna 2021 yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä oli Kymenlaaksossa 29 % (koko maassa noin 23 %). Vastaavasti alle 29-vuotiaita oli 27 % (koko maassa noin 33 %). Vuonna 2021 kymenlaaksolaisten keski-ikä oli 47,7 vuotta. Ennusteen mukaan työikäisten osuus Kymenlaakson väestöstä tulee vähenemään vuoteen 2040 mennessä lähes 20 000 hengellä (kymenlaakso.fi).

HANKKEEN TOTEUTUS, AIKATAULU JA RISKIT

Älykylä Kymenlaakso -strategiahankkeen toteutusajankaus on 1.5.2024-31.12.2026. Hankkeessa työstetään etukäteen valikoitujen teemojen pohjalta kyläryhmille Älykäs kylä -strategioita, eli teemoittaisia suunnitelmia, joiden pohjalta yksittäisiä kyliä tai kyläryhmiä kehitetään kohti Älykäs kylä 2030 visiota.

Hankkeessa asiantuntijat perehdyttävät kyliä kuhunkin teemaan ja järjestävät työpajoja sitoutuneiden kylätason toimijoiden kanssa. Näistä tuotoksena syntyy innovatiivisia kylästrategioita, joita testataan hankkeen aikana. Kylät hakevat näiden toimien tuloksena teemoihin liittyen investointi-, kehittämis- tai pienhankkeita strategiahankkeessa nousseiden kylälähtöisten innovaatioiden toteuttamiseen.

Hankkeessa luodaan ja kehitetään konkreettisia työkaluja, jotka auttavat luomaan osallistavaa toimintaa, arvioimaan sisältöä ja parantamaan laatua. Hankkeessa myös selvitetään, mikä tekee kylistä houkuttelevia ja autetaan kyliä muun muassa markkinoinnin ja viestinnän työkaluja kehittämällä, parhaita käytäntöjä jakamalla ja yhteistyöhön kannustamalla, jotta kylät ovat ja pysyvät houkuttelevina. Hankkeen aikana kannustetaan uusien kumppanuuksien luomiseen.

Hankevalmistelussa esiinnousseiden teemojen avaaminen ja kyläkimmokkeet:

Alla on esitettyinä teemoihin mahdollisia toimenpiteitä, jotka toimivat kimmokkeina kylille mietittäessä kehitettävää kylästrategiaa. Sopivat, konkreettiset toimet valitaan kylien ja kuntien kanssa yhdessä hankkeen käynnistysvaiheessa. Toteutettavat kohteet riippuvat kylien resursseista, paikallisista olosuhteista ja kylien sekä kuntien tarpeista.

Hankkeessa luodaan, kokeillaan ja jaetaan uusia tapoja ja monistettavia innovaatioita seuraavista teemoista:

- Kylien elinkeinot
- Kylätalot monipalvelukeskuksiksi
- Kylien brändäys

Kestävää kasvua Kaakkois-Suomen maaseudulta: Kaakkois-Suomen alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelmassa 2023–2027 elinvoimaisen maaseutualueen kehittämisessä korostetaan seuraavia:

- Uudistumisajattelu
- Eri toimijoiden verkostoitumisen edistäminen ja lisääminen
- Digitalisaatioon perustuvat palvelut ja alustat, älykkäät kylät
- Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen
- Paikallisuuden vahvistaminen
- Jakamistalouden kehittyminen
- Nuorten työllistämisen edistäminen ja yrittäjyyden mahdollistaminen
- Tuetaan skaalautuvia kokeiluja, ideoiden ja muutosten kehittämisspolkuja sekä kokemusten vaihdantaa
- Vahvistetaan osaamista ja innovaatiovalmiuksia
- Varmistetaan digiosaamista ja tietoturvaa
- Viestitetään aktiivisesti
- Tuetaan alustatalouden kehittämistä ja vahvistetaan yhteisöllisiä rakenteita ja erilaisia osallistumismahdollisuuksia
- Erilaisten varausjärjestelmien ja sopimuskäytänteiden kehittäminen
- Maaseutualueiden ja paikallisuuden brändäys sekä markkinointi mm. tarinallisuuden keinoin

Esimerkiksi seuraavilla toimenpiteillä Älykäs kylä -strategiahanke voi vastata näihin tavoitteisiin.

Kylien elinkeinot

- Kontaktoidaan kylistä yrittäjiä, tai yrittäjyydestä kiinnostuneita, jotka ovat kiinnostuneita laajentamaan toimintaansa kylä- ja mökkitalkkaritoimintaan, sekä muihin kylällä tarvittaviin toimenpiteisiin. Palveluiden tarpeet kartoitetaan yhdessä vapaa-ajanasukkaiden sekä monipaikkaisten asukkaiden ja yhteistyössä kyläläisten kanssa.
- Tiedotetaan palkkatukihenkilöiden työllistämismahdollisuudesta kyläyhdistyksiin ja kylillä toimiviin yrityksiin.
- Edistetään kylien omien nuorten palkkaamisesta esimerkiksi kesätöihin kylän yrityksiin ja yhdistyksiin.
- Yhdistysten elinkeinotoiminnan kehittäminen esimerkiksi yhteistyössä alueen Yrittäjähdistysten kanssa.

Kylien brändäys: Kylien omaleimaisuuden ja näkyvyyden parantaminen, sekä uusien asukkaiden houkuttelu Kymenlaaksoon.

- Tunnistetaan kunkin kylän tai kyläkokonaisuuksien omaleimaisuus, kohokohdat sekä löydetään sen ainutlaatuiset piirteet.
- Järjestetään työpajoja, joissa tunnistetaan viestinnällisesti olennaiset kohderyhmät, joille kylän asumismahdollisuuksista, palveluista ja kohteista tiedotetaan, sekä valitaan niihin parhaiten vastaavat viestintävälineet. Otetaan viestinnässä entistä paremmin huomioon myös nuoret, lapsiperheet ja vapaa-ajanasukkaat.
- Toteutetaan maalla asumisen kokeiluja.
- Kehitetään ja ideoidaan houkuttelevia tapahtumia, joihin on mahdollista kutsua myös tunnettuja esiintyjiä tuomaan näkyvyyttä.
- Tehdään yhteistyötä alueen oppilaitosten kanssa esimerkiksi graafisen materiaalin ja viestinnän suunnittelussa.
- Käynnistetään laatutyöprosessi paikallistasolla.
- Habitability -asuttavuusanalysoinnin ja saaristokyläiden verkoston edistäminen

Kylätalot monipalvelukeskuksiksi: Kylän yhteinen tila, joka on yhteisöllinen, monipuolinen ja saavutettava.

- Yhteistyössä esimerkiksi Kymenlaakson Hyvinvointialueen ja alueen oppilaitosten kanssa järjestetään monipalvelukeskuksessa säännöllisiä hoivatoimenpiteitä, ja selvitetään mahdollisuutta tuoda laajasti myös muita liikkuvia eri alojen palveluita kylätaloihin täydentämään kylän palveluita, joita kylällä ei tuoteta yritystoimintana.
- Edistetään paikallisten yritysten ja toimijoiden näkyvyyttä tuomalla niiden tietoja ja palveluita kylätaloille.
- Hyödynnetään kylätalojen tilojen piiloon jääneet mahdollisuudet. Selvitetään tilojen soveltuvuutta harraste- ja tapahtumatuotantoon sekä luodaan kontakteja niitä järjestäviin tahoihin. Pilotoidaan uudenlaista kyläkeskustoimintaa ja erilaisia pop-up-tapahtumia. Kasvatetaan kylätalojen käyttökapasiteettia ja lisätään niiden käyttöastetta.
- Pilotoidaan alueelle *kylätalosta kevyen varustelun valmiuskeskus*, osana kyläturvallisuussuunnittelua, toteutetaan yhteistyössä Xamkin, Pelastustoimen ja Vapepa-toimijoiden kanssa. Liitetään turvallisuus luontevaksi osaksi paikallista hyvinvointiohjelmaa hyödyntäen muista hankkeista saatuja kokemuksia.
- Pilotoidaan nuorisotoimintaa kylätaloilla järjestämällä esimerkiksi mopoparkki ja matalan kynnyksen toimintaa, kuten käsityökerhoja tai taidepajoja.

Hankkeen aikataulut ja konkreettinen tekeminen

Käynnistysvaihe, vuosi 2024

Hankkeen käynnistysvaiheessa järjestetään kuntakohtaiset, samansisältöiset Älykylä-starttitilaisuudet, jossa esitellään hankkeen teemat. Projektipäällikkö järjestää tiedotus- ja aktivointitilaisuudet ja etsii sopivat alustajat tilaisuuksiin. Tilaisuuksissa käytetään tarvittaessa ulkopuolisia asiantuntijoita teemoihin liittyen. Osa tapahtumista ja työpajoista voidaan järjestää etänä tai hybridinä tarpeen mukaan.

Käynnistysvaiheen tilaisuuksissa tunnistetaan kylien lähtökohdat ja kartoitetaan tarvittavat toimenpiteet jatkoa varten. Starttitilaisuuksiin kutsutaan laajasti alueen toimijoita, kuten kunnat, kylä- ja muita yhdistyksiä, kyläläisiä ja alueen asukkaita, myös monipaikkaisten ja kausiasujien osallistaminen hankkeeseen on erittäin tärkeää.

Tilaisuuksien tavoitteena on löytää teemoihin sitoutuvia kyliä, kyläryhmiä ja kuntia. Tilaisuuden jälkeen kylät tai kyläryhmät ilmoittautuvat itseään kiinnostavaan ja alueelle sopivaan teemaryhmään. Teemaryhmiä perustetaan syksyn 2024 aikana noin kolme kappaletta molemmilla hankealueilla, joista jokaiseen otetaan mukaan edustaja noin viideltä kylältä.

Erittäin tärkeä osa käynnistysvaihetta on tiedottaa hankkeen käynnistymisestä ja teemoista verkostoille, jotta kehittämistyössä vältytään päällekkäisyyksiltä ja saadaan valjastettua teemojen parissa toimivat kehittäjät mukaan hankkeeseen.

Ideointivaihe ja kokeilut

Jokaiselta alueelta valitaan kyliä tai kyläryhmiä mukaan eri teemoihin. Teemat muodostavat maakunnalliset ja/tai paikalliset työryhmät, joissa ideoidaan teeman toteutusta ja kokeiluja.

Ideointivaiheessa teemaryhmät kokoontuvat oman teeman puitteissa noin kolmeen kokoontumiseen/työpajaan, jossa kyläasiantuntijoiden johdolla luodaan kylästrategiat. Kokoontumiset voidaan toteuttaa esimerkiksi Sitran Tulevaisuustajuus-menetelmää hyödyntäen.

Teemoittaiset työpajat tarjoavat tilaisuuden asiantuntijoiden johdolla käydä keskustelua ja pohtia kehitettäviä asioita valittujen teemojen ympärillä. Työpajojen tavoitteena on osallistujien aktiivinen osallistuminen ja yhteistyö, sekä ajatusten ja ideoiden jakaminen asiantuntijoiden ohjauksessa. Työpajat tarjoavat arvokasta tietoa, näkemyksiä ja suunnitelmia kehittämistyöhön ja toimintatapojen parantamiseen paikallisella tasolla. Niissä luodaan uusia toimintamalleja, joita voidaan jatkossa viedä eteenpäin kylissä ja kunnissa.

Alueiden välisessä hankkeessa Älykylä Pohjois-Kymenlaakso-hanke vastaa teemakohtaisen älykylämittariston kehittämisestä, jonka toteutukseen myös Älykylä Etelä-Kymenlaakso -hanke osallistuu oman alueen erityisyyden ja tarpeet huomioiden. Mittaristolla pystytään seuraamaan toiminnan vaikuttavuutta hankkeen päättymisen jälkeenkin. Oman toiminnan vaikuttavuuden seuranta ja ymmärtäminen on myös askel kohti älykkäämpää kyläkehittämistä.

Uudenlaisia ideoita ja inspiraatiota haetaan kansainvälisiltä areenoilta. Älykylä Etelä-Kymenlaakso -hanke vastaa opintoretken järjestelyistä esimerkiksi Viroon tai muuhun teemoja tukevaan kohteeseen. Opintoretkelle osallistetaan myös Älykylä Pohjois-Kymenlaakso -hankkeeseen osallistuvat kylätoimijat.

Tarvittaessa järjestetään paikallisia työpajoja ja tarjotaan koulutusta kylien tarpeiden ja teemojen puitteissa. Työpajoissa teemoja kehitetään edelleen eteenpäin ja tarpeen mukaan osallistujat saavat asiantuntija-apua.

Suunnitelmien pohjalta laadittujen toimintatapojen ja mallien pohjalta toteutetaan kokeiluja joko strategiahankkeen toimenä tai erillisenä kylän toteuttamana hankkeena.

Kokeilut, Älykäs kylä -strategiat ja jatkotoimet

Arvioidaan ja tarvittaessa päivitetään kylille laaditut Älykäs kylä -strategiat, jossa on kuvattuna, miten teemaa viedään suunnitelmallisesti eteenpäin. Kylät toteuttavat edelleen teemoihin liittyvää kehittämistä ja hakevat erikseen niihin sopivia hankkeita koko yhteistyöhankkeen ajan ja sen jälkeen.

Alueiden väliset hankkeet tekevät jatkuvaa auditointia eteläisen ja pohjoisen Kymenlaakson hankealueilla. Yhteistyössä alueiden väliset hankkeet järjestävät teemaryhmien yhteisen ideointi/purkutilaisuuden kaikille teemaryhmien edustajille. Yhteistyössä järjestetään myös hankkeiden loppuseminaari, jossa jaetaan hyviä käytäntöjä ja tuodaan pilottien tulokset ja mallit esiin. Minkälaisia kyläinnovaatioita on kymenlaaksolaisista kylistä lähtenyt liikkeelle ja mikä on niiden vaikuttavuus yhteisöön, kuntaan, koko Kymenlaaksoon ja tuleviin kehittämisenäkymiin. Näissä tilaisuuksissa on kuhunkin teemaan kuuluvat kylät, kyläryhmät tai kunnat paikalla ja alan asiantuntija vetää työskentelyä. Paikalle kutsutaan maakuntien kyläyhteyshenkilöt, millä lisätään ylimaakunnallista sekä valtakunnallista yhteistyötä ja hyvien mallien jakamista. Loppuseminaariin kutsutaan myös eri tiedotusvälineiden edustajia, ja näin pyritään mahdollisimman laajaan kansalliseen näkyvyyteen.

Hyväksi havaituista malleista tehdään jaettavat ja monistettavat toimintatavat muita kyliä varten.

Loppuraportointi.

Hankkeen riskeiksi voivat muodostua seuraavat asiat:

1. Rekrytointi epäonnistuu

RATKAISU: Riskin todennäköisyyttä pienennetään toteuttamalla rekrytointiprosessi huolellisesti ja varaamalla siihen tarpeeksi resursseja. Työsuhteessa noudatetaan 6 kk:n koeaikaa. Projektinvetäjän sairastuminen tai tapaturma ovat tapauksia, joihin on ennakolta vaikea vaikuttaa. Hankkeessa on useampi toteuttaja, jolloin hanke ei pysähdy, vaikka jotain yllättävää tapahtuisikin projektinvetäjälle. Äkillisiin tapahtumiin varaudutaan vakuutuksilla.

2. Kohderyhmää ei sitoudu ilmoittautumisestaan huolimatta

RATKAISU: Tilaisuuksista tiedotetaan monipuolisesti ja innostavasti tavoitettava kohderyhmä huomioiden. Osallistujien innostaminen tilaisuuksiin voi tarkoittaa sitä, että tilaisuuden aihe pitää ns. myydä osallistujille. Tukeudutaan olemassa oleviin verkostoihin ja yhteistyökumppaneihin ja aloitetaan toiminta tutuista

kohderyhmien edustajista. Projektinvetäjän kontaktit tilaisuuksien aiheiden parissa toimiviin yhteistyötahoihin helpottavat kohderyhmän saavuttamista. Valitaan hankkeen vetäjäksi henkilö, joka kykenee innostamaan kohderyhmiä ja puhuu kansantajuista kieltä.

3. Toiminta ei jää elämään hankkeen jälkeen.

RATKAISU: Pohditaan hankkeen aikana erilaisia keinoja, miten toiminnasta tehdään jatkuvaa hankkeen päätyttyä ja annetaan kylille hyvät lähtökohdat lähteä toteuttamaan jatkohankkeita. Pyritään sopimusratkaisuilla esim. kuntien kanssa turvaamaan toiminnan jatkuvuus. Hankkeen toimintatavat pyritään juurruttamaan luontevaksi osaksi kylien ja kuntien toimintaa, tukemaan olemassa olevaa ja kehittyvää toimintaa, sekä innovoimaan kyliä kehittämään omaa elinvoimaisuuttaan. Ohjausryhmä tukee ja seuraa hankkeen edistymistä ja ohjaa tarvittaessa hankkeen toimia oikeaan suuntaan.

HANKKEEN TAVOITTEET, TULOKSET, VAIKUTUKSET SEKÄ SEURANTA JA RAPORTOINTI

Määrälliset tavoitteet, KASVU

- 1-2 Älykylä starttitilaisuutta
- 1 kpl Älykylä-mittaristo, koko maakunta
- 3 teemaryhmää, jokaisessa noin 5 kylää
- 9 teemaryhmän kokoontumista
- 1 yhteinen purkutilaisuus yhteistyössä Älykylä Etelä-Kymenlaakso -hankkeen kanssa
- 3 kpl Älykäs kylä -strategioita, jotka ovat teemoittaisia, laajempia kokonaisuuksia
- 6 kpl Älykäs kylä -toimenpiteitä
- 3 kpl kokeilut hankkeen aikana
- 1 kpl loppuseminaari yhteistyössä Älykylä Etelä-Kymenlaakso -hankkeen kanssa

Määrälliset tavoitteet, SEPPÄ

- 2-3 Älykylä starttitilaisuutta
- 1 kpl Opintoretki Viroon tai muuhun teemoja ja kv-toimintaa tukevaan kohteeseen, koko maakunta
- 3 teemaryhmää, jokaisessa noin 5 kylää
- 9 teemaryhmän kokoontumista
- 1 yhteinen purkutilaisuus, yhteistyössä Älykylä Pohjois-Kymenlaakso -hankkeen kanssa
- 3 kpl Älykäs kylä -strategioita, jotka ovat teemoittaisia, laajempia kokonaisuuksia
- 6 kpl Älykäs kylä -toimenpiteitä
- 3 kpl kokeilut hankkeen aikana
- 1 kpl loppuseminaari yhteistyössä Älykylä Pohjois-Kymenlaakso -hankkeen kanssa

Tulokset ja vaikutukset

Tuloksena on monipuolinen ja elinvoimainen Kymenlaakso, jossa yhdistyvät kestävä kehitys, yhteisöllisyys ja innovatiivinen talous. Kymenlaakso on tunnettu omaleimaisesta kulttuuristaan. Alue houkuttelee nuoria ja monipaikkaisia asukkaita, korostaen ympäristön kunnioitusta ja elämänlaatua. Kymenlaakso tunnetaan välittävänä ja yrittäjätavallisenä maakuntana.

Kymenlaaksolaiset kylät arvostavat toisiaan, alueen historiaa sekä sen luontoa. Kymenlaaksossa panostetaan kestäväan kehitykseen ja siellä edistetään yhteistyötä kylien, yritysten, seurojen ja eri yhdistysten välillä. Maakunnan vahvat juuret herättävät ylpeyttä asukkaissa ja houkuttelevat vierailijoiksi sekä asukkaiksi niitä, jotka arvostavat tapahtumarikasta ja silti rauhallista elinympäristöä.

Elinvoimainen kylä tarjoaa asukkailleen ja myös kylään muuttaville houkuttelevia palveluja, harrastusmahdollisuuksia, tapahtumia tai asumismahdollisuuksia low cost -periaatteella. Digitaalisten ja älykkäiden ratkaisujen sekä tekoälyn avulla optimoidaan resurssien käyttöä, hyödynnetään paikallisia ratkaisuja kestäväan kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Kylän identiteetin tunnistamiseen on panostettu. Se korostaa elinvoimaisuutta, kestävyyttä sekä ystävällistä palvelukulttuuria, jolloin yhä useampi nuori ja perhe näkee Kymenlaakson kylät houkuttelevina asuinpaikkoina. Tämä on johtanut siihen, että uusia asukkaita on saapunut alueelle, tuoden mukanaan uusia ideoita, taitoja ja elinvoimaa. Kylien aktiivinen panostus imagoon, monipuolisiin

harrastusmahdollisuuksiin, digitaaliseen infrastruktuuriin, ekologisuuteen ja kestäväan kehitykseen tekee niistä kilpailukykyisen vaihtoehdon sekä kaupunkiasumiselle että muille maaseutualueille.

Kylät tai alueet verkostoituvat älykkäiksi kyliksi niin paikallisesti, maakunnallisesti, kansallisesti ja kuin myös kansainvälisesti. Osa älykästä toimintaa on ymmärrys verkostoitumisen hyödyistä ja ylimaakunnallisen yhteistyön tärkeydestä.

Seuranta

Kymenlaakson Kylät ry:n hallitus ja toiminnanjohtaja seuraavat alueiden välisen hankkeen toteutumista. Tämän lisäksi hankkeelle perustetaan projektipäälliköiden tueksi ohjausryhmä. Ohjausryhmään kutsutaan jäseniä muun muassa Kymenlaakson Leader-ryhmistä, Kymenlaakson Kylät ry:stä, Maakuntaliitosta, Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulusta ja kunnista. Nämä seuraavat hanketavoitteiden toteutumista. Yksittäisiä toimenpiteitä seurataan hankkeen omilla älykylämittareilla. Jatkuvaa auditointi tehdään myös pohjoisen ja eteläisen Kymenlaakson Älykylä -hankkeiden kesken.

Raportointi

Hankkeesta laaditaan kattava raportti yhteistyössä sidosryhmien kanssa, joka tulee palvelemaan tulevaisuuden kyliä omassa kehittämistyössään ja palvelemaan samalla kaikkien alueen toimijoiden pyrkimyksiä kehittyä elinvoimaisiksi alueiksi.

Hankkeesta raportoidaan rahoittajan velvoittamalla tavalla.

HANKKEEN VIESTINTÄ JA TIEDOTTAMINEN

Viestinnässä noudatetaan 2023–2027 maaseuturahastosta rahoitettujen hanke-, yritys- sekä rakennetukien ohjeistusta. Hankkeen tiedottamisen ja viestinnän osalta tehdään tiivistä yhteistyötä alueen Leader ryhmien, kuntayhdysenkilöiden, kylien elinvoimaa edistävien tahojen sekä Kylien neuvottelukuntien kanssa. Hankkeesta tiedotetaan jo olemassa olevien väylien kautta sähköpostitse, verkkosivuilla sekä sosiaalisessa mediassa. Maaseutu.fi -sivuille toteutetaan hankekortti. Hankkeen viestinnässä näkyy rahoittajien tunnukset ja logot. Hankkeen alussa luodaan strategiahankkeelle oma kevyt viestintäsuunnitelma.

TOIMINNAN JATKAMINEN JA TUEN KOHTEEN YLLÄPITOSUUNNITELMA

Tämän strategiahankkeen myötä kylissä syntyy omia Älykäs kylä -hankkeita, jotka kehittävät edelleen kyliä kohti Älykäs kylä -visiota.

Hankkeen tuloksena syntyneet palvelu- ja toimintamallit ovat monistettavissa myös jatkohankkeisiin. Hankkeen aikana luodut uudet kontaktit ja yhteistyökumppanit edistävät kylien elinvoimaisuuden kestävä kehitystä myös hankkeen jälkeen. Aktivoituneet ja kehittymishalukkaat kylät saavat tukea toimijaverkostolta.

YMPÄRISTÖ- JA ILMASTOVAIKUTUSTEN HUOMIOINTI JA KESTÄVÄN KEHITYKSEN EDISTÄMINEN

Hankkeen toimenpiteissä huomioidaan ympäristö- ja ilmastovaikutukset suosimalla esimerkiksi yhteiskuljetuksia, järjestämällä mahdollisuuksien mukaan tapaamisia verkkopalaverina ja käyttämällä ekologisia tuotteita. Strategiahankkeen aikana kannustetaan kylien Älykäs kylä -hankkeita ympäristöystävälliseen toimintaan ja ottamaan huomioon ilmastovaikutukset, sekä kestävä kehitys.

Hanke edistää sosiaalista kestävyttä lisäämällä yhteisöllisyyttä kylissä. Taloudellista kestävyttä edistetään kannustamaan kyliä ja yhteisöjä elinkeinotoiminnan kehittämiseen. Hanke edistää myös kulttuurista kestävyttä tuomalla esiin kylien omaleimaisuutta ja paikallista kulttuuria.